Jaro III. Novembro 1921 Numero 3.

BULGARA ESPERANTISTO

ABONPAGO	MONATA ORGANO DE LA BULGARA ESPERANTISTA SOCIETO.	АБОНАМЕНТ:
Bulgarlando 20 levoj		Бжлгария 20 лева
Fremdlan. 60sd. 1·50sv.f.		Странство 1·50 шв. фр.
Aparta numero 10 sd.		Отделен брой 2 лева

La graveco de l' momento.

Per unuigitaj fortoj, per senlaca sistema agado, per fervoro la bulgaraj esperantistoj akiris grandajn sukcesojn en daŭro de nur kelkaj monatoj.

Rigardante kun ĝojo, sed tamen sen ebriiĝo, la rezultatojn, ni devas ankaŭ konsideri kun konvena seriozeco la momenton kaj niajn taskojn.

Unue ni devas turni grandan atenton al la instruado de Esperanto en la gimnazioj. Grava estas la respondeco de la lektoroj. La Societo jam sendis al ili instrukciojn kaj planon de la instruado. De ili ni atendas merite pravigi la donitan taskon.

Due ni devas memorigi, ke la sukcesoj ne devas ebriigi nin. Oni memoru bone, ke per ekscentrika senpripensa agado jam unufoje estis kompromitita la esperanta afero en nia lando; kun grandaj penoj ni regajnis la ŝaton de la publiko. La pasinteco estu por ni instrua kaj ĉiam memorigu al ni pri saĝa propagando. Ne parado kun la ideo, ne laŭtaj krioj, ne trudemo, ne sonoraj nomoj de grandaj iniciataĵoj estas bezonaj nun, sed *laboro*, laboro konscia, senĉesa, senigita de malmodesteco kaj de merito-serĉado.

Trian aferon ni devas ankaŭ konsideri plej serioze. Ekbolis la afero en la tuta lando, urboj kaj vilaĝoj en konkuro komencas laboron sur la kampo esperanta. Kaj la libro esperanta estas jam sufiĉe serĉata objekto. La kapitalistoj streĉis la orelojn; ĝis nun ni ne povis trovi ilian partoprenon en nia afero; per granda peno kaj ŝparo devis la esperantistoj mem eldoni librojn kaj broŝurojn pri esperanto; la libristoj eĉ ne riskis mendi esperantajn librojn el eksterlando (tion kuraĝis fari nur esperantisto: nia brava samideano Georgi Gaŝevski). Sed nun la kapitalistoj vidas promesoriĉan kampon por profitoj. Kaj ni vidas, kiel ili komencas interesiĝi, demandi, kolekti informojn pri nia movado. Sed nun ni devas esti plej saĝaj. Ni ne donu la aferon en iliaj manoj, ni konsciu nian forton! Se iu kapitalisto povas per cent mil levoj

entrepreni ion, mil esperantistoj, dononte po cent levoj, havos la saman povon. Kaj en la dua okazo la afero ne dependos de unu persono, kiu plej ofte prizorgos antaŭ ĉio sian propran poŝon kaj ne la interesojn de l' afero. — La kooperacia unuiĝo jam altrudas sin al ni. La iniciato estas donita, la sofiaj esperantistoj fondas tian organizaĵon. Devo estas de ĉiu konscia samideano tuj aliĝi kaj fortigi ĝin.

Do, samideanoj, agu prudente en la nuna grava momento! Ĉu la dekdua horo surprizos nin nepretaj?

At. D. Atanasov.

Червения кржст и Есперанто.

(Продxлжение от брой 2 и край).

Ала за щастие редом с този пжт има и нов. Има едно много по-практично средство, което най-лесно ще ни доведе до желаното общение. Това е един език, който може да се изучи от всички в едно най-кратко време, един език богат и изразителен, комуто нищо не липсва и който вече служи на част от човечеството. Тази част от човечеството, тржгнала по този прав и кратжк пжт, достигна общението, сближението и побратимяването между хора от всички народи на земното кжлбо. Това са есперантистите. В продxлжение на тридесет и пет години те постигнаха резултати, които никой не смееше да очаква, и днес те сочат чрез своя опит този пжт на всички, които се стремят кжм общочовешки живот. И представителя на Червения кржст пред осмия конгрес на бжлгарските есперантисти, г. Кертев, с право им заяви: „Вие в тридесет години направихте може би повече по отношение на сближението между народите, отколкото Червения кржст в двойно повече време“.

Какво трябва да направи Червения кржст, щом е така?

Явно е: да тржгне по новия пжт.

На пжрво време всички международни организации, а между тях и Червения кржст, се вжздржжаха да приемат това рационално средство, докато не се изпита то на практика в живота. Днес обаче, когато резултатите на опита са на яве, днес, когато всеки може да провери и се убеди, че хубавата мечта за един общ помагален език е осжществена, — няма вече какво да се чака.

И наистина, на 7 април т. г. X Международна конференция на Червения кржст в Женева прие следната резолюция:

„Като констатира факта, че езиковата трудност по много начини пречи да се осжществи международния идеал на Червения кржст, било за даване помощ по бойните полета, било в помагане на пленници, а

даже и в конгресите на Червения кржст, X Конференция настоява пред всички организации на Червения кржст да разпространят изучването на помагалния език Есперанто между своите членове, а особено у младежките секции, като едно от най-мощните средства за международно разбирателство и сжтрудничество в областта на дейността на Червения кржст“.

И тжй, всесветския Червен кржст кани вече членовете си да вжзприемат Есперанто и да се опознаят и сближат чрез него. И ние сме убедени, че те ще разберат важността на това решение и ще пристжпят час по-скоро да го осжществят.

Какво ще намерят те, като изучат Есперанто и дойдат при есперантистите?

Те ше намерят преди всичко език, обработен и обогатен в едно направление: в духа на братство и обич между хората. Още пжрвото обржщение, което ще научат, „kara samideano“ (драги сжмишленико), ще им покаже, какви хора са разработили този език и какжв дух са му дали.

Те ще намерят една среда, близка по идеи и идеали на своята. Те ще дойдат между хора, които, благодарение на Есперанто, дори и вжв войната запазиха своята *човещина*.

Най-сетне те ше намерят, че между есперантистите е работено вече и за самия Червен кржст. Благодарение на грижите на френския генерал Priou и на неуморната дейност на покойния френски капитан Bayol още отпреди години бе сжздадена есперантска организация на Червения кржст, която е правила пробни упражнения за службата на Червения кржст на бойното поле на универсалните есперантски конгреси. Издадени са особени ржководни брошури за Есперанто в службата на Червения кржст, излезли вече на английски, френски, датски, немски, испански, италиянски, руски и шведски езици. А има издадени и по-крупни сжчинения за службата на Червения кржст чрез Есперанто*).

Прочее, приятелите на Червения кржст нека знаят, че чрез Есперанто те ще се почувствуват тжкмо в оная атмосфера на международното братство, за чието сжздаване ратува Червения кржст. Есперанто е пжтеката, която ще ги изведе там, дето за всички свети едно слжнце, дето за всички има едни идеали, едни радости, едни мисли, един език.

Ат. Д. Атанасов.

Една от най-големите мжки в живота е различието на езиците.

Волтер.

---

*) Esperanto et Croix—Rouge, par Capitaine Bayol, ex-instructeur à l' École militaire de Saint-Cyr и др.

Paisij.

Ivan Vazov*).

Profunda mallumo! . . . Je cent dudek jaroj . . .
Tie en altegaj Atonaj arbaroj,
Rifuĝej' kaŝita de la vanta mond',
Loko por ripozoj kaj de l' paco rond',
Kie nur aŭdiĝas la muĝo de l' maro,
Aŭ bruo eterna de la foliaro,
Aŭ sonor' malgaja, tinto de l' esper',
En ĉambro modesta, dum dorma vesper'
Monaĥo malluma, pala, nekonita
Ĉe lumo malforta sidis alklinita.
Kion li skribadis, pensema solul'?
Ĉu vivon priskribis de nova sanktul'?
Komencinte foje, li ĉesis, forlasis,
Sed denove skribis, kiam tago pasis.
Ĉu miraklojn ritajn elpensadis li
Por gloro de fama miraklofaranto,
Egiptano, Greko aŭ Atonloĝanto?
Kial li laciĝis per longa labor'?
Ĉu malsaĝa estis, filozof', duktor?
Aŭ la skribo estis malsaĝa kanono —
De la ĉefmonaĥo severa ordono?—
Fine lacigita „finon!" diris li:
„Kronon mi nun metis de l' biografi'!"
Li ĵetis rigardon ravitan afablan
Sur multjaran sian okupon agrablan,
Infano de l' volo, frukt' de maldormad',
Kiu al li kostis duonon vivad' —
Historio granda, pro kiu forgesis
Li ĉion, eĉ preĝi al Dio li ĉesis!
La patrino milda je unua foj'
Ne amas infanon kun tiom da ĝoj'.
Sian laŭran kronon juna heroulo,
Sian idealon poeto bravulo.
Kaj kiel antikva profet' de Biblio,
Aŭ ermit' de Patmos, servanto de Dio,
Kiam malkaŝigis sur glata la felo
Sekreton de l' scio, volon de l' ĉielo, —
Li fiksis okulojn pala kaj tremanta

---

*) Okaze la morton de l' fama bulgara poeto Ivan Vazov mi tradukis lian versajhon „Paisij", skribita je memoro de l' unua historiografo de la bulgaroj. Per tiu chi traduko mi volis ebligi al fremduloj tralegi unu laborajhon de l' poeto per traduko preskaû egala al la originalo skribita bulgare kaj malfacile atingebla de fremduloj.

La tradukinto

Al ĥaos' malluma, al stelmond' sorĉanta,
Al maro Egea, profunde dormanta,
Kaj levis kajeron, laŭtvoĉe diranta:
„De nun en estonto la bulgara gent'
Estas jam popolo kun nacia sent'! —
Bulgaroj do sciu de mia verkaĵo,
Ke grandegaj estis en la pasintaĵo,
Ke ĝis sankta Aton de l' urbo Budin'
Oni estimadis en pasinto nin.
Memoru kaj legu miaj fratoj veraj,
Ke la grekoj estas ruzaj, malsinceraj,
Ke sur kamp' ni batis multfoje ilin —
Kaj pro tio ili ne toleras nin;
Ke ni regnon havis, reĝojn, ankaŭ majstrojn,
Kaj de nia gento sanktulojn ĉefpastrojn;
Ke ni ankaŭ ion donis al homar'
Kaj librolegadon al tuta Slavar'.
Kiam oni krias post ni furioze
Ni per bulgarnom' fieru serioze.
Nia frato konu grandecon de Di' —
Ke lingvon bulgaran ankaŭ scias Li.
Hont' estas por ĉiu, kiu apostatas
De sia popolo kaj al fremd' kuradas,
Kaj la nomon sian — donacon de Di' —
Sensaĝe forĵetas kiel ŝarĝon li.
Ve al vi, sensaĝaj ŝafoj eraritaj,
En greka veneno ĝis kapo trempitaj,
Vi kiuj nun hontas pri ni sen riproĉ'
Kaj serĉas plezuron en greka diboĉ'.
Kaj ostojn prapatrajn blasfemas insulte,
Kaj pri moroj niaj vi mokadas stulte!
Neniel hontigas via gento vin,
Ho malsaĝaj homoj, vi hontigas ĝin!
Legu vi pri jaroj antikvaj de gloro,
Pri niaj praavoj, — ilia laboro,
Kiel kun reĝlandoj multaj bataladis
Kaj de reĝoj fortaj imposton prenadis.
Kiel Asen-reĝo la templojn konstruis,
Sendadis donacojn, kaj la tronojn skuis;
Pri reĝ' Samuelo, gasto de l' infer'
Kiu Draĉon prenis, mortis pro sufer',
Legu, kiu estis la reĝo Siŝman',
Kiel regno falis sub la turka man';
Kiu estis Ivan' monaĥo de Rilo,
Kies sankt-relikvoj estas mirigilo;
Kiel Krum militis kontraŭ Nikifor',
El kranio lia trinkis je memor';
Kiel Ugrojn pelis reĝo Simeono,

Kies volo estis por Bizant' ordono;
Sed granda li estis, filozofo klera,
Bulgare parolis kun frunto fiera,
Kaj kiam ne havis kampon por militi
Li tiam verkadis, enuon eviti.
Legu vi kaj vidu, kion mi kolektis,
El multaj rakontoj kaj libroj elektis,
Legu vi, ho fratoj, eviti mokadon
Al vi de fremduloj fieran tenadon.
Testamento estu por vi libro mia,
Transskribu ĝin, tenu ĝin en domo via;
Sendu ĝin al ĉiuj valoj kaj kamparo,
Kie suferadas, laboras bulgaro.
Ĉi estas malkaŝo, kiu feliĉigas:
Junan faras saĝa, maljuanan vigligas;
Kiu ĝin tralegos, li ne faros penton,
Kiu el ĝi ĉerpas, li havos prudenton!"
Tiel li murmuris en ĉambro kaŝita
Kun rigardo en la estonton fiksita!
Li kiu je multaj noktpreĝoj forestis, —
Sed plumo ansera sen labor' ne restis;
Kaj, malgraŭ tintado preĝeja kaj normo,
Li skribis senĉese, ripozis sen dormo.
Murmuretis antaŭ cent kaj dudek jaroj
Tiu sovaĝulo de l' Aton - arbaroj.
Kaj tra la mallumo de nia nacio
Li ĵetis fajreron al popolkonscio.

Sofia, 12. X. 1921. Trad. **P. Jordanov.**

Еволюцията на Есперанто

Твърде малцина от тези, които не са усвоили Есперанто, го познават в неговата езикова същина. Повечето хора смятат, че у него е дадено еднаж за винаги всичко от Заменхофа, и че той ще си остане за винаги с толкова езиков материал, колкото е имал в самото начало.

А в същност езикът Есперанто се е развил до сега в своя кратък живот и това, що е дал Заменхоф, днес остава ядка на международния език, обработен и обогатен от неговите адепти.

Самия Заменхоф е знаял, че е най-добре да даде *основата* на езика и да остави по-нататък живота да го доразвие. В първите си книги той е дал кратката граматика и само 900 корена в речника. От тогава вече Есперанто е в ръцете на есперантистите. Главно писателите, т. е. тези, които съчиняват на този език, станаха фактори в неговия развой. Той за-

почна своя правилен развой, обоснован от двата принципа: *принципа на достатъчност и принципа на необходимост.* Ако е достатъчно да изразим некоя мисъл с досегашните думи и форми, нови такива не бива да се въвеждат в езика, но ако това е необходимо, те се въвеждат. В този развой практиката диктува. Може би и да се направят погрешни стъпки, може да се обремени в некой момент от некого езика с излишно изобилие от думи — това обаче не представлява опасност за самия език, защото от всичко останалите есперантисти ще възприемат само доброто, ценното, необходимото — само то ще остане в езика. Разбира се, добре е да има компететна институция да следи този развой и да подлага на преценка всичко нововъведено. На първо време тази задача изпълни пак създателя на Есперанто.

Този е безспорно най-верния път, по който трябваше да се тръгне. Напразно към 1894 некои нетърпеливи есперантисти поискаха да се наложи на езика едно насилствено развитие, като направиха куп предложения, често най-противоречиви помежду си, за изменения и нововъведения в езика. Подложени на гласуване от всички тогавашни активни есперантисти, предложенията пропаднаха. Болшинството реши Есперанто да си остане непокътнат в основите.

По-късно Заменхоф издаде съчинението „Fundamento de Esperanto“ (Основата на Есперанто). В него е изложена основната граматика и един по-обширен речник, Universala vortaro. В тоя речник Заменхоф събра и думи, въведени в езика не само от него, а и от другите есперантски писатели. Тъй че Fundamento — то се явява първото апостериорно разширение на Заменхофовата ядка.

Първия универсален есперантски конгрес (Булон Сюр Мер, 1905) прие това съчинение като автентична основа на езика, въху която по-нататък ще се гради. И Есперанто продължи да се развива по дотогавашния път. Да се упражнява вече контрол върху развоя на Есперанто от един човек бе непосилно. Есперантската книжнина се разшири неимоверно. Затова се създаде Езиковия комитет (Lingva Komitato), в който влезоха най-добрите есперантисти от всички страни; неговата задача бе, да изследва излезлите есперантски съчинения, да отбелезва новото, което се среща в тях и да го преценява. По-късно от Lingva Komitato се създаде Есперантската академия, която е най-вишия езиков институт на Есперанто.

Днес Езиковия комитет се състои от 135 члена от разни нации*); представителите на всека нация в него са длъжни да изследват всяко есперантско съчинение, издадено от техен съотечественик. Lingva Komitato представя своите изследвания на Академията. Академията се състои от 12 члена, избирани

*) Представител на България в него е г. Ив. Х. Кръстанов.

измежду членовете на L. K. за 9 години**). В нея има секции за граматиката, общия речник, научния речник и пр. Тя проучва докладите на L. K., избира квинтесенцията на всичко ново, посочено от него, и предлага отново на членовете му за окончателно гласуване приемането на всяка нова дума, представка, наставка и пр.

Ето, този е пжтя, по който е вжрвел и ще вжрви Есперанто като език. По този начин той е предпазен от опасността да изпадне в ржцете на авантюристи, които биха си правили опити с него за сметка на есперантистите. Сждбата на езика и днес лежи в ржцете на есперантството, и развоя му и днес се направлява от живота, от двата принципа за необходимост и достатжчност, под контролата на компетентни институции.

Ada.

Kanto de vivo.

(Versajo en prozo).

Nokto ... Tremas en la alta ĉielo astroj. Dormas la naturo.

Tra la stratoj iradas junulo ... Kion li serĉas en la mallumo, sola, tiel malfrue? ... Li vagadis multe kaj kion li faris neniu scias ... Kiam tagiĝo venis kaj la suno per siaj mirindaj radioj vekis la teron, lia vizaĝo estis strange pala.

La junulo ne ĝuis la novan, belan tagon!

. . . .

Pasis jaroj.

Junulo fariĝis viro. Li ofte memoris pri siaj vagadoj dum nokto kaj ploris pri sia juneco perdita en la mallumo de monda vanteco. Li rigardis sopire la stelojn de la belega trankvila ĉielo, kiuj ŝainis al li kiel trezoroj neatingeblaj ...

. . . .

Venis maljuneco. La korpo malfortiĝis kaj okuloj ne povis vidi la lumon de la ĉarma suno ...

Apud malnova templo oni vidis maljunan blindulon kiu dolore kantis kun ĉagreno ĉar animo lia ne trovis sian hejmon!

Li ploris pri vaŋe perdita vivo!
Ĉu vi aŭdis iam, ie lian kanton?

Pleven. S. M. S.

**) Председател на академията бе до смжртта си ректора на Дижонската академия Emile Boirac; след смжртта му за председател бе избран Thèophil Cart, парижки професор, стар, заслужил и авторитетен есперантист.

Al la esperantistoj rumanaj, serbaj, grekaj kaj turkaj.

Karaj samideanoj,

Estis feliĉa tempo antaŭ la milito, kiam ni ĉiuj nin sentis fratoj kaj laboradis por sama bela ideo kaj la frateco inter la popoloj. Estis tia feliĉa tempo, kaj nur antaŭ kelkaj jaroj estis ĝi.

Venis la milito portanta kruelecon kaj malamon, kaj disigis la popolojn. Ni penadis detrui la murojn de nekompreniĝo reciproka inter la popoloj, ĝi metis multe pli altajn murojn ol antaŭe.

Kiu estas kulpa? — Ĉu ni kulpigos nur unu popolon, kaj ĝin en ĝia tuteco? Ĉu la ceteraj popoloj estas plene senkulpaj?

La anoj de ĉiu popolo estas tiel diversaj laŭ karaktero, ideoj, pensoj, sentoj ke, vere, estas plej riska afero paroli pri komunpopola karaktero. Kiu popolo ne havas siajn krimulojn, siajn bonulojn, siajn ŝovinistojn ktp. Ĉu ekzistas popolo nur de noblaj homoj? Ĉu ekzistas popolo tute sen noblaj homoj?

La afero estas nur, ĉu venas momento kiam unu grupo de la popolo altrudas sian opinion al ĉiuj ceteraj membroj de tiu popolo.

Kaj efektive, venis tia momento. Kiam en la tuta Eŭropo ekbrulis la mtlito, kiam la homeco de l' homoj ŝajne malaperis kaj ĉie oni ĝojis nur pri granda parto de mortigitaj homoj, ĉar ili apartenas al la malamika armeo, kiam oni admiris la eltrovon de la sufokigaj gasoj kaj aplaŭdis ĉiun ruinigon de florantaj urboj kaj vilaĝoj — tiu frenezeco de l' homaro kaptis ankaŭ niajn popolojn. Komuna malsano! — Eltiris ili la glavon kaj ĵetis sin unu kontraŭ alia por dividi la malfeliĉan pecon da tero kiu povis nutri ĉiujn homojn, loĝantaj sur ĝi.

En la milito distingiĝas la krueluloj Ĉu iu insistos ke lia popoio ne havas tiajn tipojn? Iliaj krimoj estis aljuĝitaj al la tutaj popoloj, kaj tiu fatala prijuĝo naskis la malamegon inter la popoloj.

El ĉiuj batalintaj popoloj sin trovis apartaj personoj, kiuj faris nehomaĵojn. Ni ne kaŝos la malnoblaĵojn de iuj niaj samlandanoj, ĉar ni mem mallaŭdas ilin, sed ni deziras, ke ĉiu metu sian manon sur la koron kaj konscience diru, ĉu li ne povus same diri pri sia popolo.

Ni bone scias, ke se iu simpla serba vilaĝano vidus la bildon de la forkurintaj el sia hejmo bulgaroj, kies urboj kaj vilaĝoi rêstis en la serba regno, li bonanime mirus, pro kio lia lando bezonis tiun ĉi malfeliĉan terpecon. Ja al li estas nek pli varme nek pli malvarme pro tio. La serba popolo ne bezonis pluran teron, ĝi ne serĉis ĝin — nur unu aferon ĝi deziras: homan vivon. Tion bezonas kaj deziras ankaŭ la ceteraj popolamasoj, kaj ni ne kulpugu ilin pri la konsekvencoj de la milito.

Sed la malfeliĉo venis. Jam estas la demando ne kiun kulpigi pri ĝi, sed kiel forigi ĝin. Neniu popolo vivas bone, neniu estas sata kaj kontenta, ĉiuj deziras revenigi la normalajn tempojn.

Kiel ni atingos tion?

Malpaco, malamo, envio, ŝovinista memamo alportis l malbonon.

Pacemo kaj amo ĝin forportos

N· al disigo, al kunigo, al frata vivo kun la najbaroj devas direkti siajn fortojn ĉiu popolo.

Kaj ni, la esperantistoj, kiuj portadis ĉiam la sanktan ideon de interpopola amo kaj frateco, kiuj dum la milito montris sin indaj adeptoj de tiu alta ideo, ni estu nun la unuaj agantoj por la reproksimiĝo de niaj popoloj. Ni donu reciproke niajn manojn kaj, bedaŭrante la malbonon, penante ĝin forgesi kaj memori nur la helajn tagojn de la pasinteco, kiam ni harmonie laboris por fraitgi per esperanto niajn popolojn, ni rekomencu kiel antaŭe nian laboron

Kaj la popoloj vidos en ni la unuajn pionirojn, kiuj riparas le detruitaĵojn de la milito!

Atanas D. Atanasov.

ЕСПЕРАНТСКА ТРИБУНА.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Само за 34 години Есперанто, който се появи в 1887 като ново изобретение на културата, успя да заеме мястото, което му се пада, както в практическия живот, тжй и в реда на обществените идеи.

Есперанто е вече факт, за който е кжсно да се разисква априори, който дава достатжчно материал за да бжде разучван като една действителност. Ако в началото задача на учените можеше да бжде, вжзможно ли е вжобще да сжществува изкуствен международен език, днес вече да се разисква по този вжпрос е излишно, защото живота го разреши. Днес учения требва да пристжпи кжм есперанто като кжм едно историческо явление; той може да го констатира, да изследва и установи разпространението и приложението му, да покаже онези социални и исторически причини, които са го сждали, може най-сетне да оцени значението му за човечеството днес, когато част от последното вече се ползува от езика, и за бждащия развой на културата. Но да отрича, че може да сжществува или че требва да сжществува туй, което вече сжществува — това в никой случай не може да бжде задача на науката.

Този развой на вжпроса за международен език се отрази и в развоя на есперантската преса. Отначало главната ѝ задача беше да доказва теоритически, че Есперанто е вжзможен, да му подготви почва с една реч. Затова най-напред се появиха националните пропагандически списання. Отсетне полека-лека, като се разпространяваше есперанто и се прилагаше все повече и повече в разните области на живота, явиха се и чисто есперантските, литературни и специални списания. Но пропагандичните не изчезнаха и днес те още сжставят по-голямата част от есперантската преса. Само че тяхната задача се измени: те са казали вече, в началото на своето сжществуване, каквото има да се каже теоритически за международния език. Сега те от една страна посочват и коментират фактите из приложението на езика, които живота ни носи всеки ден все по-изобилно, а от друга страна са органи на есперантските местни организации с всички специални задачи на такива органи.

Какво ще бжде по-нататжшното развитие на националните пропагандически списания, кжм които принадлежи и „Bulgara Esperantisto"? — В много страни вече защитата на Есперанто почва да се вижда излишна, тжй като света ни разбра, той свикна да гледа трезво на него и да го схваща като една действителност, от която човечеството може само полза да очаква. Най-вероятно тези списания ще засилват оная имено своя страна, която за днес е още на по-заден план: да представят чрез есперанто духовния живот, културата и литературата на отделните народи пред целия свет, като с това спомогнат за взаимното опознаване и сближаване между народите. До тази фаза бе стигнал общия бжлгаро-ромжнски орган „Danubo", а сжщо и „Esperanto Finnlanda".

Десетината есперантски списания, които са започвали да излизат в миналото в Бжлгария, винаги са започвали от пжрвичните задачи и, благодарение на своя кратковременен живот, не са могли да стигнат до по-широки задачи. Обаче „Bulgara Esperantisto", което се яви вече при по-други условия, на подготвена от миналото почва, требваше набжрже да мине през пжрвата фаза, да даде своя данжк на теоритичното обяснение на Есперанто, за да достигне втората фаза на развитие и да се подготви поле-лека да се развие и по-нататжк, за да може един ден да стане огледало на бжлгарската култура, бжлгарския бит и бжлгарската мисжл пред вжншния свет.

ФАКТИ.

В този отдел ще даваме факти из практиката, които показват, какви услуги са имали есперантистите от есперанто. Умоляват се всички бжлгари есперантисти да ни сжобщат проверени факти из своята практика или из тая на своите познати.

Редакцията.

1. Ромжнски есперантисти са посещавали вкупом бжлгарските неколко пжти: в Шумен (1908), София (1910 и 1911), Русе (1912) и благодарение на есперанто са могли да се запознаят с тези градове и да преживеят хубави дни в средата на своите бжлгарски сжмишленици. От своя страна бжлгарските есперантисти, заедно сжс сржбските, гостуваха през лятото на 1909 г. в Букурещ. Ромжнските есперантисти са правили екскурзия и до Цариград.

2. През 1910 г. есперантиста Raphael Naklé, египтянин, следващ по медецина в Париж, на пжт от този град за Сирия, дето го очакваха домашните му, посети повечето градове по пжтя си, а между тех и София. Той предизвести софийските есперантисти от Буда-пеща с писмо, а от Белград с телеграма и бе посрещнат на софийската гара от тех. Прекарал два дни в техната приятелска среда, макар и чужденец, той остана вжзхитен и от Цариград побжрза да поблагодари с следното писжмце на един от тех:

Kostantinoplo, 2-an augusto, 1910.

Kara Samideano, Mi estas tre dankema al vi kaj al via familio pro la aminda ricevo, kiun vi faris al mi. Tre belan memoron mi konservas de mia loghado en via eleganta urbeto kaj precipe de la sindonema gastamo, kies monopolo apartenas al la esperantistoj. Sindoneme via Raphael Naklé.

(На бжлгарски: Драги сжмишленико, Аз сжм твжрде благодарен Вам и на Вашето семейство за любезния прием, който ми оказахте. Много хубав спомен запазвам от преживяването си вжв вашето елегантно градче и главно от преданото гостолюбие, чийто монопол принадлежи на есперантистите. Предано Ваш Рафаел Накле.

3. През 1910 г. един немски младеж от Хановер, знающ само матерния си език и есперанто, бе предприел едно пжтешествие пешком до Цариград. В София стигна по време на IV конгрес на бжлгарските есперантисти, между които и ромжнските им гости прекара неколкото конгресни дни.

4. През 1909 г. бжлгарският есперантист Ал. Шишманов замина за Петроград, за да следва ориенталска филология. Благодарение на есперанто той можа да бжде улеснен навсекжде по пжтя си (през Букурещ, Буда Пеща, Виена), като в Буда Пеща, останал без средства, е бил и достатжчно подпомогнат от тамошните есперантисти, за да прекара неколко дни и да проджлжи пжтя си.

ESPERANTO-MOVADO.

ENLANDA.

SOFIO. Krom la oficiala instruado de Esperanto en la lernejoj, estas komencitaj la sekvantaj kursoj: 1) por geurbanoj, gvidata de P. Kolev; 2) por vegetaranoj (malfermita de la unuiĝo de vegetaranoj esperantistoj en Bulgarujo), gvidata de Dim. Simeonov; 3) por junkeroj en la Militista lernejo gvidata de Trajĉev.

GORNA DJUMAJA. La 2an de oktobro Sro Bojan Iliev (lernanto) faris publikan referaton pri Esperanto, bone vizititan. Nia malnova samideano Al. Sakilariev senlace agadas en tiu urbo.

KJUSTENDIL Fondita grupo «Flamo»; prez Ivan Mirovski (advokato), sekr. Metodi Tonev; en la du gimnazioj oficiala instruado de Esperanto.

KIRGHALI. La 1an de okt. amase vizitita vesperfesto; pura profito 1000 lv.; la 2an de okt. malfermiĝis kurso por geurbanoj, gvidata de Vasil Tenĉev.

STARA ZAGORA. En la lernista naturscienca societo „Al. Humbold" instruas Esperanton al la societanoj T. Gospodinov per nova metodo: li parolas *en esperanto* kaj tuj tradukas bulgare; baldaŭ li komencos doni la lecionojn nur en esperanto.

SUHINDOL La tiulokaj samideanoj intencas baldaŭ malfermi kurson.

PLOVDIV. Gimnazianoj dezivis fondi esp. grupon, sed la instruistaro ne permesis! Motivoj: „en la gimnazio estas tro multe da societoj, kio *malutilas* (!) al la lernantoj". Kredeble la B. E. S. faros ian klopodon por forigi tian embarason al niaj bravaj kunbatalantoj.

VARNA La 25an de sept. bone vizitita publika parolado de Sro Georgi Karanĝulov (prez. de la loka grupo «Frateco») je temo „Neceso de L. I. kaj Esperanto"; la 4an de okt. komenciĝis kurso por geurbanoj, gvidata de Mih. Milĉev kaj vizitata de 60 personoj; en la du gimnazioj Esperanto estas instruata oficiale.

Sciigoj — Известия.

DE LA SOCIETO.

Поканват се групите да представят в дружеството тримесечните си сведения по следния образец:

1. Число на членовете. 2. Излезли членове (напуснали, изключени, умрели) — имената им. 3. Нови членове от последното съобщение — имената им. 4. Каква сума следва да плати групата в централната каса за тримесечието (50% от получените членски вноски). 6. Изменения в състава на местния комитет (настоятелството на групата). 6. Дейност:

а) Курсове { открити през тримесечието, открити по-рано и продължаващи, завършени през тримесечието.

б) Публични сказки.

в) Забави (вечеринки, утра и пр.).

— Adresoj de lokaj esperantistoj (centraj personoj).

Burgas: Dim. Ĉervenakov.
Gorna Dĵumaja: Al. Sakilariev.
Gorsko Slivovo: (per gara Levski) Ap. Penĉovski.
Karlovo: Cv. Cvetkov, str. Vojniŝka, 26.
Kirĝali: Vasil V. Tenĉev, prez- de soc. „Stelo“.
Kjustendil: Metodi Tonev, sekr. de grupo „Flamo“ Topoliŝte, 66.
Petriĉ: Todor K. Popov, str. Glavna, 51.
Pleven: Angel Simeonov, prez. grupo „Esperanto“.
„ Simeon M. Simeonov, telegrafisto.
Pordim: Miĥail Nikolov, del. U. E. A,
Radomir: Nik Spasov, str. Patr. Eftimij, 3.
Ruse: St. Uzunov, darĵaven advokat.
Sevlievo: Ivan R. Conev, str. Kiril i Metodi.
Shumen: Ilia Silvestriev, prez. de grupo „Vekiĝo“.
Stolat (Sevlievsko): Hr. D. Sabev.
Varna: Miĥ. Milĉev, apoteko S. Menahemov (daŭrigota).

DE LA KASISTO.

Поканват се касиерите на местните групи да се издължат незабавно към централната каса за тримесечието. (Адрес на касиера: П. А, Колев, Регентска 19, София).

DE LA REDAKCIO

— TRADUKITAJ kaj TRADUKATAJ VERKOJ el bulgara lingvo en Esperanto: De *At. D. Atanasov* (Ŝofia) tradukitaj: *Iv. Vazov* — Gronde Maritza teint de sang; *P. J. Todorov:* Ombroj; Zmejno; Urskondukanto; *Elin-Pelin:* Malfeliĉo; *Nik. Rajnov:* Partoj el la Libro de l' Enigmoj.

De *Simeon M. Simeonov* (Pleven) tradukataj: *Nik. Rajnov:* La okuloj de Arabio; Libro de l' enigmoj.

— *Редакцията получи от* La Sennacieca Asocio Tutmonda, резолюцията, приета от този сжюз на пжрвия му конгрес в Прага. В нея, като се взема пред вид, че U. E. A. е най-подходяща организация за есперантисти, но че тя е *неутрална*, непролетарска, а сжтрудничеството между пролетарското и буржуазно есперантство е вжзможно само за *технически* вжпроси, кани всички пролетарии есперантисти, вместо да действуват в буржуазни или неутрални есператистки организации, да се сплотят в комунистическата такава.

Орган на S. A. T. е сп. Sennacieca Revuo, което замества Esperantista Laboristo и се издава в Париж. Адресжт ѝ е: Paris XX, 23 rue Boyer.

— Сжбранието на учените есперантисти в Прага е решило, щото Internacia Scienca Asocio (Международен Научен Сжюз) да започне отново издаването на сп. Scienca Revuo. Абонамента му ще бжде 20 лв. бжлгарски; абонамент с год. чл. внос *(за членове)* — 50 лв. бжлгарски. Декларации за записване да се искат от г. Dro W. Döhler, Goethestrasse, 55 Riesa-Elbe (Germ.).

— *Samideanoj kolektu monhelpojn por la organo!*

Por la fondo „Plibonigo de l' organo“ estas ricevitaj ĝis nun:

de Sro Stojan Marev (Ĉepelare) — 200 lv.,
Kolektitaj dum la kongreso . . — 445 lv.,

Tute 645 lv..

Oferu, samideanoj!

— Научаваме се, че наскоро ще излезе № 7—8 от Bulgara Esperanto — Biblioteko, редактирана от Иван Х. Кржстанов. Този двоен номер ще бжде сборник от статии за международния език.

— Както е известно, в Лигата на Народите вече е насрочен вжпроса за вжвеждането на Есперанто в училищата на всички страни. Вжпроса ще се разгледа окончателно през м. септемврий идната година. Един от най-ярките защитници на Есперанто, който е и главния инициатор по подигнатия вжпрос, е сжр Роберт Сесил, представител на Южна Африка и водител на идеалистичното течение в Лигата на Народите.

Есперантистите се готвят да представят достойно своето дело пред Лигата. За да бждат готови всеки момент, есперантските организации започват още от сега да сжбират сведения за движението в разните страни. За тая цел и Бжлг. Еспер. Д-во с особено окржжно иска от бжлгарските есперантисти, необходимите сведения и ги кани да усилят дейността си, като сжщевременно се сплотят в дружеството.

Бжлгарски есперантисти, моментжт е много важен! На щрек!

— Вжпреки големите старания на редакцията, пжрвите броеве на списанието закжснеха доста. Причината е, че списанието се редактира в София, а се печати в Плевен, което забавя експедитивността в работата. На това се джлжат и печатните погрешки, които се вмжкнаха в тези броеве. Надяваме се, че нашите читатели ще бждат снизходителни в това отношение кжм редакцията, която от своя страна в бждаще ще положи по-голямо старание, за да може списанието да излиза навреме и без грешки. За напред книжките ще излизат вжв втората половина на месеца.

— Чуждестранната хроника в този брой по технически причини не поместихме. Тя ще бжде дадена в следния брой.

Nekrologo.

La senkompata morto rabis nian samideanon 20 jara, entuziasmoplena membro de l' Varna Esp. Grupo „Frateco“.

Vasil Mutafov,

Eternan pacon, kara kunbatalinto!

Ni kun bedaŭro sciiĝis pri la malfeliĉo, kiun havis nia bonega samideano en Ĉepelare, Sro St. Marev, perdinte sian dujaran filineton NADKA. Sinceran kondolencon al la ĉagrenita familio.

REDAKCIA KOMITATO

At. D. Atanasov.. Pan. At. Kolev. Ivan Dobrev.

Adreso de la redakcio: **Bul. Maria Luiza, 46 Sofia (Bulgarujo).**

Кооперативна печатница „ИЗГРЕВ“ — Плевен.